

PREVZATIE VELENIA ZA VYRADENÉ TVS

V súčasných podmienkach je vedenie armádnej útočnej operácie charakteristické okrem iného aj veľkou spotrebou materiálnych prostriedkov, predovšetkým munície a PHM, ako aj veľkým množstvom zdravotníckych strát.

Akéoľvek narušenie dopravného zásobovacieho a zdravotníckeho zabezpečenia ovplyvňuje zabezpečenie bojovej činnosti a môže vážne narušiť bojového ducha vojsk, prípadne ďalšie úspešné vedenie armádnej operácie, čo zdôrazňuje význam nepretržitého a pevného velenia tylu, ako základného predpokladu úspešného vedenia armádnej operácie.

Rozhodujúcim prvkom vo velení tylu je tylové veliteľské stanovište armády. Vzhľadom na jeho význam môže byť jedným z dôležitých objektov a cieľov nepriateľskej bojovej činnosti. Použitie zbraní hromadného ničenia vytvára predpoklad možnosti vyradovania aj tylových veliteľských stanovišť a narušovania systému tylového zabezpečenia v armádnom tylovom priestore.

Velenie armádnemu tylu je súčasťou velenia vojskám a jeho obsahom je stále riadenie všetkých činností tylových služieb, útvarov a zariadení zamerané na úplné a včasné zabezpečenie vojsk za všetkých situácií.

Velenie armádnemu tylu predpokladá:

— udržiavanie vysokého morálneho a politického stavu príslušníkov tylu a jeho stálu pripravenosť na všestranné zabezpečenie vojsk,

— zabezpečenie potrebnej informovanosti o úlohách a situácii vojsk a tylu a jej hlboké ujasnenie a zhodnotenie,

— včasné stanovenie úloh pre tylu a ich rýchle odovzdanie tým, ktorí ich majú plniť,

— správne plánovanie a presnú organizáciu tylového zabezpečenia,

— organizáciu súčinnosti v práci armádného tylu,

— nepretržitú kontrolu plnenia rozkazov, nariadení a zabezpečení vojsk,

— organizáciu spojenia a dodržiavanie zásad utajeného velenia.

Velenie tylu musí preto byť pevné, nepretržité, musí zabezpečovať ustavičný prísun materiálu, obnovu komunikácií, zdravotnícke a technické zabezpečenie a vykonávanie ochranných a obranných opatrení. Všetky tieto požiadavky riadi a zabezpečuje tylové veliteľské stanovište.

Toto veliteľské stanovište v súčasných podmienkach predstavuje jedno zo stálych miest velenia a sú na ňom sústredené všetky prvky velenia tylu, ktoré riadia všestranné materiálne, technické a zdravotnícke zabezpečenie armády.

Pod velením náčelníka tylu — zástupcu veliteľa je určené na velenie TÚZ a v jednotlivých prípadoch pri vyradení VS a ZVS môže dočasne plniť aj úlohu velenia vojskám.

V svojej štruktúre sa delí na dva sledy. Do 1. sledu vchádzajú: stredisko velenia tylu, služby materiálneho zabezpečenia, služby dopravného zabezpečenia, stredisko velenia pre výzbroj a techniku, výpočto-

analytická skupina, 8. oddelenie, spojovací uzol, vysielačie stredisko, operačná skupina štábu.

Do druhého sledu vchádzajú ostatné zložky, politické oddelenie, poľný súd a prokuratúra a skupina zabezpečenia.

Pre zabezpečenie odolnosti velenia tylu môžu sa okrem iného vytvárať aj záložné štáby, ktorých súčasťou je aj záložné tylové veliteľské stanovište armády.

Najzložitejšou úlohou je **prevzatie velenia za vyradené miesta velenia** prvosledovej armády v priebehu vedenia operácie, kde môžu pôsobiť rôzne okolnosti a vplyvy, ktoré velenie vojskám sťažujú.

Prevzatie velenia za vyradené TVS môže byť vykonané v týchto základných variantoch, a to keď:

- sú vyradené všetky miesta velenia armády (VS, ZVS, TVS) a treba prevziať velenie za VS i TVS,

- je vyradené iba VS a TVS, za ktoré treba prebrať velenie (ZVS i. sled A zostalo),

- je vyradené len TVS armády a treba prevziať iba velenie za TVS.

Variant a situácií, za ktorých bude možné a nevyhnutné prebrať velenie je veľa, bude to závisieť od použitých prostriedkov nepriateľa na miesta velenia a vojsk armády a rozsahu ich vyradenia. Každý variant bude vyžadovať osobitný prístup spôsobu prevzatia a zabezpečenia ďalšieho nepretržitého velenia.

Najzložitejší variant prevzatia velenia za vyradené TVS vševojskovej armády prvého sledu bude pri vyradení všetkých miest velenia, keď záložný štáb vrátane záložného TVS armády nebude môcť využiť žiadne informácie, dokumenty a spojovacie prostriedky zo zničených (vyradených) miest velenia. V takomto prípade vystupuje do popredia úloha operačnej skupiny VS a TVS frontu, ktorá bola vopred vyslaná na VS a TVS frontu k zberu informácií a údajov, ich stručnom vyhodnocovaní a rýchlom odovzdávaní pridelenému záložnému veliteľstvu armády. Dôležitý bude aj stav spojovacích prostriedkov, ktoré bude možno začleniť do systému velenia tylu.

V prípade vyradenia VS a TVS vševojskovej armády záložný štáb armády sa môže rozvinúť na báze ZVS prvosledovej armády, kde prevezme časť štábu a spojovacích prostriedkov do svojej podriadenosti.

Pre velenie tylu sa dočasne využije tylová skupina na ZVS, ktorá po príchode a rozvinutí TVS a ZVA prejde do jeho zostavy a bude tvoriť spolu s operačnou skupinou, ktorá sa vráti z tyla frontu, zá-

kladný prvok pre urýchlené získavanie informácií o stave tyla a prostriedkoch technického zabezpečenia podriadených zväzkov, tylových útvarov a zariadení.

Metódu práce bude vždy ovplyvňovať systém spojenia a získavania správ o stave tylového zabezpečenia u podriadených vojsk a stave tylových útvarov a zariadení. Tento variant bude najvýhodnejší, lebo je možno využiť prostriedky a spojovací systém ZVS.

Osobitná situácia bude iba pri vyradení TVS prvosledovej armády, kedy záložným tylovým veliteľským stanovištom bude možno využiť informačný systém o stave vojsk a tyla s využitím fungujúcich prostriedkov VS a ZVS armády.

Získané skúsenosti na cvičení z postupu pri preberaní velenia za vyradené TVS armády za podmienok keď súčasne bolo vyradené aj VS (ZVS zostalo nenarušené), ukazujú, že pri podriadení záložného veliteľstva armády veliteľovi frontu náčelník tyla ZVA musí vyslať na TVS frontu styčnú skupinu tyla s cieľom:

- získavať údaje o vývoji operačnej situácie a úlohách jednotlivých armád,

- získavať informácie o tylovej situácii jednotlivých armád s využitím údajov tylových súhrnných hlásení, situačných hlásení a odborných hlásení u jednotlivých správ a štábu tyla frontu,

- získať údaje z tylovej smernice náčelníka tyla frontu o spôsobe, čase a priestoroch rozvinovania frontových základní, oddelení frontových základní,

- získať údaje o perspektívnom pláne prísunu a spôsobe doplnenia zásob jednotlivým armádám [vyčlenené množstvo zásob pre jednotlivé armády na splnenie úlohy],

- mať prehľad o rozvinovaní nemocničných základní a zabezpečení zdravotníckych odsunov,

- poznať vývoj tylovej situácie u jednotlivých armád,

- získať údaje o systéme spojenia náčelníka tyla frontu vrátane prevádzkových údajov.

Vzhľadom na to, že činnosť tejto skupiny na TVS frontu môže trvať niekoľko dní, je potreba získavané správy doručovať na TVS záložného veliteľstva armády, kde sa tieto údaje zakresľujú do mapy a do prehľadov o stave zabezpečenia vojsk. Na základe získaných správ sa pravidelne situácia ujasňuje, pretože konkrétna úloha tyla ZVA zatiaľ nebola známa.

Pre splnenie týchto daných úloh je vhodné, aby operačná skupina z tyla ZVA a tyla frontu bola v tomto zložení:

- zástupca náčelníka štábu tyła — náčelník skupiny,
- starší dôstojník operačného oddelenia tyła,
- starší dôstojník zdravotníckej služby,
- starší dôstojník vojenskej dopravy,
- starší dôstojník výzbrojnej služby,
- starší dôstojník tankovej a automobilovej služby.

Vybavenie tejto skupiny musí zabezpečiť podmienky pre prácu a pre doručovanie správ. Najvýhodnejšie — 1 vrtuľník, 1 osobné vozidlo, 1 ŠA s prístreškami a spojovací prostriedok (R 118 alebo R 3 AT).

Operačná skupina po zistení (po prevzatí úlohy, informácie) od veliteľa alebo NT-ZV frontu, že TVS má prevziať velenie za vyradené TVS niektorých z prvosledových armád, musí:

- nadviazať spojenie s NT-ZV a požiadať o ďalšie upresňujúce pokyny,
- zistiť kam sa presunúť s presným určením miesta a času,
- získať konkrétne údaje z posledného tylového súhrnného hlásenia vševojsovej armády, za ktorú preberá velenie vrátane oleť a o rozmiestnení tylových útvarov a zariadení,
- upresniť zo smernice NT-ZV frontu všetky údaje pre zabezpečenie konkrétnej preberanej armády,
- získať u NT-ZV alebo NŠ tyła frontu ďalšie upresňujúce údaje, systému zabezpečenia, spojenia a zistiť či bude z tyła frontu vyslaný orgán pre zabezpečenie prevzatia velenia atď.

So získanými údajmi a informáciami sa presunie v stanovenom čase na miesto určené náčelníkom tyła ZVA.

NT-ZV po rozhodnutí veliteľa frontu o prevzatí velenia za vyradené TVS musí:

- ujasniť úlohu a zhodnotiť situáciu,
- upresniť kedy, kam presunúť a rozmiestniť TVS a spôsob presunu na nové TVS,
- zhodnotiť potrebu spojovacích prostriedkov pre zabezpečenie velenia, rozdeliť TVS na sledy,
- zabezpečiť ohlásenie NT-ZV frontu prevzatie úlohy, že preberá velenie za vyradené TVS,
- vydať pokyny NŠ tyła pre organizáciu presunu TVS,
- zúčastniť sa porady u veliteľa ZVA a zabezpečiť jeho informovanosť o zámysle a postupe preberania velenia.

V súlade s plánom presunu VS organizuje sa aj **presun TVS**, ktoré sa rozdelí na 2 sledy. Prvý sled TVS v zložení:

- náčelník tyła — ZV,

- náčelník operačného oddelenia tyła,
- starší dôstojník štábu tyła,
- náčelník oddelenia vojenskej dopravy,
- náčelník zdravotníckej služby,
- náčelník služby PHM,
- starší dôstojník spojovacieho oddelenia (so spojovacími prostriedkami R 3 AT, R 118),

- zástupca veliteľa pre výzbroj a techniku,
- dôstojník výzbrojnej služby,
- dôstojník tankovej a automobilovej služby.

V druhom slede presunovať ostatné zložky a jednotky rozmiestnené na TVS.

Presun organizovať takými prostriedkami, akými sa presunuje veliteľ a prvý sled štábu, pokiaľ preberá VS a TVS mieda velenia a rovnakej armády. Najvýhodnejšie je prvý sled presunúť vrtuľníkmi do priestoru ZVS.

Po príchode na ZVS náčelník tyła vypočuje krátku informáciu tylovej skupiny ZVS o stave tyła, o spojení, o stave zásob, plánovaných prísunoch, zdravotníckej situácii a ostatné informácie, ktoré ovplyvňujú tylové zabezpečenie vojsk. Vypočuje správu náčelníka operačnej skupiny, ktorá sa vrátila z tyła frontu. Všetky údaje sa zapracúvajú do pracovnej mapy a prehľad o stave zásob a tyła.

Na základe zistených podkladov o stave tyła vydáva NT-ZV pokyny pre spracovanie protokolu o prevzatí velenia. V návaznosti na rozhodnutie veliteľa armády vydáva pokyny na povolanie náčelníkov tylov divízií, náčelníka PAZ, veliteľa automobilového pluku, náčelníka zdravotníckej zálohy a ostatných veliteľov samostatných tylových útvarov a zariadení do priestoru TVS na pracovné zhromaždenie, ktorého obsahom bude:

- vzájomné zoznámenie (predstavenie) príslušníkov tyła armády, divízií a armádneho tyła,
- upresnenie skutočného kádrového stavu tyła,
- upresnenie priestorov rozmiestnenia tylov zväzkov a útvarov, stavu materiálu po zväzkoch a jeho rozloženie, zdravotníckych strát, možností a organizácie odsunu,
- upresnenie plánovaných opatrení na denný prísun, dopravnej kapacity útvarov, zväzkov a armádneho tyła,
- zistenie systému spojenia a velenia,
- upresnenie ostatných informácií.

Ostatní príslušníci prvého sledu tyła získajú údaje o odborných službách a si-

tuácii armády. Po získaní údajov a spracovaní protokolu ohlásí náčelníkovi tyla frontu prevzatie velenia za vyradené TVS.

Trvalé a pevné **spojenie** je základným predpokladom úspešného splnenia úloh aj pri preberaní velenia. Spojovací prápor tyla musí pred prevzatím velenia zabezpečiť spojenie medzi VS a TVS — spravidla linkovým alebo smerovým spojením, lebo sa bude jednať o krátku vzdialenosť 5—8 kilometrov, spojenie TVS ZVA a TVS frontu [operačnou skupinou u tyla frontu] a vnútorné spojenie na TVS. Po prevzatí ve-

lenia sa rozvíja úplný spojovací systém tyla armády.

Spojovacie prostriedky spojovacieho práporu tyla a jeho technické možnosti vytvárajú podmienky pre zabezpečenie spojenia pri prevzatí velenia. Hlavnou úlohou náčelníka spojenia ZVA bude včasné zabezpečenie prevádzkových údajov, na ktorých pracujú spojovacie prostriedky tyla armády, za ktorú sa preberá velenie. Neprerušiteľné spojenie zabezpečí urýchlené získavanie správ a informácií a tým aj včasné preberanie velenia za vyradené TVS.

Preberanie velenia za vyradené miesta velenia patrí medzi úlohy štábu, na ktorú musia byť pripravení v každom čase. Preto aj preberanie velenia treba považovať za činnosť, ktorú musí zvládnuť každý štáb.

Vzhľadom na nespočetné množstvo variantov a situácií, za ktorých bude treba velenie prebrať, nie je možné robiť metodiky na každú situáciu, ale je treba všeobecne zhrnúť zásady, ktoré treba dodržiavať pri preberaní velenia. Ide predovšetkým o znalosť:

- situácie zväzkov a útvarov preberanej armády predovšetkým z hľadiska stavu zásob a celkového materiálneho a zdravotníckeho zabezpečenia,

- situácie tylových útvarov a zaradení a dopravného zásobovacieho systému,

- bojovej úlohy, ktorú plní preberaná armáda,

- prijaté a realizované spôsoby dopĺňovania zásob a organizácie odsunu zdravotníckych strát v danom časovom úseku.

Získavanie týchto údajov môže byť niekedy veľmi zložitá. Záleží na podmienkach a stave spojovacích prostriedkov preberajúceho a podriadených, čo má značný vplyv na rýchlosť získavania celkového prehľadu.

Nie je možné vylúčiť a skôr vidieť ako najčastejší variant, kedy bude silne narušený spojovací, ale i dopravný, zásobovací a liečebný odsunový systém pre získavanie týchto údajov. Bude treba vytvoriť podľa potreby i niekoľko skupín smerových dôstojníkov a vybaviť ich dopravnými prostriedkami (najvýhodnejšie vrtuľníkmi), pretože tylové útvary a zariadenia zväzkov a armády sa rozprestierajú na veľkom priestore.

Po získaní údajov možno prijať reálne riešenie pre odstraňovanie následkov, pre zabezpečenie ďalšieho dopĺňovania zásob, pre plánovanie a plnenie ďalších úloh. Po hromadných stratách nebude zvláštnosťou vytváranie zborných jednotiek, ku ktorým bude treba tvoriť aj zborné jednotky tyla, ktoré budú zodpovedať sile zabezpečovaných jednotiek.

Po prevzatí velenia je predpoklad pokračovania v činnosti podľa metodiky práce jednotlivých stupňov velenia.

Organizované a rýchle prevzatie velenia za vyradené TVS prvosledovej armády je jednou z rozhodujúcich činností pre neprerušiteľné a tylové zabezpečenie vojsk v útočnej operácii armády.

V tomto smere článok nadväzuje na vševojskovú problematiku činnosti operačných štábov pri prevzatí velenia, uverejnenú vo *Vojskovej mysli* č. 4/1982.